

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

**Preklad úryvku z románu *Cruddy: An Illustrated Novel* od Lyndy
Barryovej a jeho analýza**

**The translation of the extract from the novel *Cruddy: An Illustrated
Novel* by Lynda Barry and its analysis**

Autor: Renáta Foltanovičová (Anglická filológia – Japonská filológia)

Vedúci práce: Mgr. Robert Hýsek

Olomouc 2011

Prehlasujem, že som túto bakalársku prácu vypracovala samostatne a uviedla úplný zoznam citovanej a použitej literatúry.

V Olomouci dňa 10. augusta 2011

Ďakujem Mgr. Robertovi Hýskovi za užitočné rady, ktoré mi poskytol pri vypracovaní
bakalárskej práce.

OBSAH

Úvod	5
1. Kontext originálu: autorka a jej dielo	7
1.1. Lynda Barryová	7
1.2. Obsah diela	7
2. Preklad úryvku	10
3. Formálna stránka	28
3.1. Písanie veľkých písmen.....	28
3.2. Členenie textu a skladba viet.....	29
4. Štylistická rovina	31
4.1. Analýza podľa postáv	31
4.2. Prvky administratívneho štýlu.....	33
4.3. Opakovanie slov	33
5. Lexikálna rovina	36
5.1. Lexikálna ekvivalencia.....	37
5.2. Názov diela.....	37
5.3. Vlastné mená, prezývky	38
5.4. Miestne názvy.....	39
5.5. Expresívne výrazy	39
5.6. Skratky.....	40
Záver	42
Resumé	44
Anotácia	46
Bibliografia	47

ÚVOD

Cieľom tejto diplomovej práce bolo vytvoriť adekvátny preklad po stránke estetickej i obsahovej, čím som sa priklonila k prekladateľskej zásade: „Preklad musí reprodukovat ideje originálu.“¹ V mojom prípade som aplikovala túto prekladateľskú stratégiu pri úryvku, resp. prvých kapitolách románu *Hnus: Ilustrovaný román* (ďalej len *Hnus*) od Lyndy Barryovej.

Práca pozostáva z dvoch oddelených častí: praktickej a teoretickej. Dôvodom na toto rozdelenie bolo členenie teoretickej časti na kapitoly podľa dvoch jazykových rovín: štylistickej a lexikálnej. Rozhodnutie venovať sa podrobne týmto dvom rovinám vychádza z faktu, že riešenie jednotlivých problémov a použitie prekladateľských stratégií pri preklade vyššie uvedeného románu sa prejavilo práve v týchto dvoch rovinách, ktoré spolu s morfológickou a syntaktickou rovinou tvoria štyri základné zložky textu.² Bolo by nešikovné spracovávať ich súbežne s praktickou časťou, sústredím sa na ne teda oddelene v jednotlivých kapitolách so zreteľom a dôrazom na jednotlivé javy, ktoré som musela počas prekladateľského procesu riešiť. Tak sa v jednotlivých kapitolách nachádza všeobecný úvod a k tomu hlbšie rozpracované podkapitoly problematických bodov prekladu. Okrem toho práca obsahuje aj kapitolu o formálnych špecifikách textu, kde sa zaoberám písaním veľkých písmen a členením textu.

Praktická časť, teda samotný dej, je rozdelená do dvoch príbehov: v minulosti a prítomnosti, ktoré sú prerozprávajúce striedavo v každej druhej kapitole. Problém predstavoval predovšetkým vnútorný monológ hlavnej postavy a zároveň rozprávačky deja, ktorý vytváral kostru príbehu a bol len zriedka prerušovaný dialógmi s inými postavami. V niekoľkých prípadoch sa tento monológ menil na prúd myšlienok, ktorý nebolo jednoduché sledovať, keďže sa v ňom prelínala rozprávačská perspektíva v súčasnosti s duševnou retrospektívou.

Dôležitými bodmi, ktorými sa moja práca zaoberá, bolo objasniť pôvod vlastných mien a miestnych názvov, ktoré boli v príbehu spomenuté, a v prípade, že išlo o originálne názvy vymyslené autorkou, nájsť k nim vhodný ekvivalent v slovenčine. S

1 Jiří Levý, *Umění překlada*, (Praha: Panorama, 1983) 33.

2 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překlada*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 6.

ekvivalenciou súvisí aj slovná zásoba použitá v diele, napr. výskyt slangu alebo vulgarizmov, ktorých použitie sa v slovenčine a angličtine líši. Mojou úlohou bolo rozhodnúť sa pre primeraný výraz aj v týchto prípadoch, pretože je „[...] prekladateľ ovplyvňovaný estetickou normou dobového literárneho kánonu a prekladateľskej metódy, stupňom jej rozvoja apod.“³

Skúmaný problematický jav môjho prekladu zvýrazňujem kurzívou. Vo svojom preklade zachovávam grafickú podobu pôvodného diela i formálne členenie textu iba do tej miery, aby som neporušila zámer autorky v špecifických situáciách, ale aby som zároveň postupovala podľa pravidiel slovenskej gramatiky.

3 Anton Popovič, *Poetika umeleckého prekladu: Proces a text*, (Bratislava: Tatran, 1971) 84.

1. KONTEXT ORIGINÁLU: AUTORKA A JEJ DIELO

1.1. LYNDY BARRYOVÁ

Autorkou knihy *Hnus: Ilustrovaný román* je Američanka Lynda Barryová. Narodila sa v roku 1956 v štáte Wisconsin, kde žije aj v súčasnosti. Barryová patrí medzi všestranne nadaných a veľmi plodných umelcov. Jej bibliografia zahŕňa šesťnásť kníh, pričom výraznú časť jej tvorby predstavuje komiksová literatúra, kde sa zaradila medzi najobľúbenejších a najúspešnejších amerických nemainstreamových tvorcov. Jej najznámejším počinom je komiksový miniseriál *Ernie Pook's Comeek*, ktorý vychádza v novinách týždenne už vyše tridsať rokov. Napísala i niekoľko románov. Okrem toho zároveň pôsobí ako ilustrátorka a grafička a vedie svoj vlastný kurz tvorivého písania.

Začiatok kariéry Lyndy Barryovej sa datuje na prelome 70. a 80. rokov. Medzi jej prvé zbierky komiksov patria napríklad *Two Sisters Comeek*, *Girls And Boys* alebo *Breaking Up*, k neskorším sa radí *Down the Street* (1988). Okrem toho vydala experimentálnu ilustrovanú autobiografiu z názvom *One! Hundred! Demons!* z roku 2002 a dva romány: *The Good Times Are Killing Me* (1988) a krvavo-zábavný príbeh, ktorý je aj predmetom tejto práce, s názvom *Hnus: Ilustrovaný román* z roku 1999.⁴

Špecifickou črtou Barryovej diel je popisovanie rodinného života a života ako takého z pohľadu detí, predovšetkým tínedžeriek. Hlavné hrdinky týchto príbehov odhaľujú smutný fakt o živote detí: je voči nim nespravodlivý, pôsobí na ne odstrašujúco či sklúčujúcim dojmom. Svoje protagonistky stavia do situácií, v ktorých sú nútené riešiť problémy ako dospelí ľudia. Napriek všetkému však jej knihy nestrácajú nič zo svojho zvláštneho vtipu, neraz okoreneného čiernym humorom.

1.2. OBSAH DIELA

Pri procese prekladu sa prekladateľ stretne s mnohými úskaliami, ktoré musí pri práci prekonať. Podľa Levého je prvou fázou prekladateľského procesu pochopenie

4 Hillary Chute, "Lynda Barry [CARTOONIST]", November/December 2008
<http://www.believmag.com/issues/200811/?read=interview_barry>.

5 Heidi Bell, "'Cruddy' by Lynda Barry", 3 January 2000
<<http://www.salon.com/books/review/2000/01/13/barry/index.html>>.

predlohy: „Od pôvodného umelca žiadame pochopení skutočnosti, ktorou zobrazuje – od prekladateľa pochopení diela, ktoré tlumočí. Dobrý prekladateľ musí byť predovšetím dobrý čtenář.“⁶ Pre správne pochopenie a následný korektný preklad cudzojazyčného textu je teda samozrejým prvým krokom najprv sa s ním oboznámiť.⁷ Keďže sa v tejto práci jedná o komentovaný preklad úvodných piatich kapitol z knihy, pre pochopenie súvislostí a následné vytvorenie vhodnej prekladovej jednotky bolo potrebné zistiť rozuzlenie príbehu:

“You begin the job by reading the original for two purposes: first to understand what it is about; to analyse it from a 'translator's' point of view, which is not the same as linguist's or a literary critic's. You have to determine its intention and the way it is written for the purpose of selecting a suitable translation method and identifying particular and recurrent problems.”⁸

V prípade diela *Hnus: Ilustrovaný román* situáciu podstatne sťažuje fakt, že príbeh pozostáva z dvoch dejových línií, pričom druhá z nich sa odohráva päť rokov po tej prvej. Príbeh románu je fiktívny, ale prebieha v reálnom čase, konkrétne v rokoch 1966 a 1971. Tieto dejové línie sa striedajú takmer výlučne po kapitolách. Prvá kapitola nasleduje chronologicky až po skončení oboch príbehov, a tak sa čitateľ dozvedá až úplne na konci, ako sa hlavná postava dostala do situácie, v ktorej sa nachádzala na začiatku knihy.

Rozprávačkou a zároveň hlavnou postavou oboch dejových línií je šestnásťročná Roberta Rohbesonová, ktorá začína písať svoj autobiografický román s názvom *Hnus: Ilustrovaný román*. Dôvodom jej je fakt, že má na rok domáce väzenie, a tak vo svojej knihe odhaľuje postupne dva príbehy: prvý z nich (ktorý sa odohral pred piatimi rokmi) hovorí o tom, ako ju matka raz v noci, keď mala Roberta jedenásť rokov, posadila do auta k otcovi, ktorý sa podľa vlastných slov vydával na služobnú cestu. Jej otec ostal bez peňazí po bankrote mäsiarstva svojho otca, ktorý sa následne obesil. Rozhodol sa teda, že získa späť peniaze, ktorými jeho otec pred smrťou vyplatil svojich veriteľov. Roberta sa vydáva na cestu po Amerike, kde je svedkom niekoľkých morbidných

6 Jiří Levý, *Umění překlada*, (Praha: Panorama, 1983) 53.

7 Jiří Levý, *Umění překlada*, (Praha: Panorama, 1983) 54.

8 Peter Newmark, *A Textbook of Translation*, (New York: Prentice Hall, 1988) 11.

udalostí: jej otec zavraždí všetkých veriteľov, aby od nich získal tri kufre plné peňazí. Nakoniec ho Roberta zabije a úrady ju nachádzajú, ako blúdi púšťou so svojím psíkom.

Druhý príbeh sa odohráva len pár dní pred tým, ako Roberta začína písať svoju knihu. Spriateluje sa v ňom s Vicky Tallusovou, veľmi výstrednou a svojskou spolužiačkou, s ktorou prvýkrát okúsi drogy a zažije svoju prvú lásku, keď sa zamiluje do jej brata. Vicky je prvým človekom, ktorému Roberta porozpráva príbeh o tom, ako zavraždila svojho otca. Vicky jej však neverí, a preto spoločne odcestujú na miesto činu. Vickyn brat sa nakoniec pokúsi spáchať samovraždu a dievčatá odchyť kvôli drogám polícia. A tu sa dostáva príbeh k začiatku knihy, keď Roberta dostáva od matky domáce väzenie na celý jeden rok.

2. PREKLAD ÚRYVKU

Hnus: Ilustrovaný román

Tak jasná krv je s' a slnka lúč
čo na oblohe žiari
čo prepletený zanechali v sieti
kde vinič s viničom sa pári.
- Francesco Redi

Drahý nálezca tejto knihy,
nehádz to na drogy, za nič nemôžu. Plánovala som to dávno predtým, ako sa objavili v
mojom živote. A neobviňuj ani Vicky Tallusovú. Zabiť sa bol môj nápad. Ona ma len
trochu postrčila. Ak práve držíš túto knihu, znamená to, že všetko dopadlo presne tak,
ako som chcela. Žila som šťastne až do smrti.

Dolu podpísaná oddaná autorka,
Roberta Rohbesonová
1955-1971

Kapitola 1

Keď sme sa sem prisťahovali, matka vzala modrý lesklý kríž, ktorý jej visel nad
postel'ou v našom starom dome, a zavesila ho v mojej a sestrinej novej detskej izbe. Ak
mám byť úprimná, nikdy sa mi ten kríž nepáčil. Ježiš na ňom vyzerá utrápene, má
roztiahnuté ruky, ako keby tancoval nejaký tragický balet. A fosforeskuje. Počas
najhlbšej noci na vás začne svietiť na zeleno. Niekedy ma tak strašne vydesí, že sa
vôbec nemôžem pohnúť, tak sa začnem modliť za ochranu. Ale ku komu sa vlastne
máte modliť, ak vás desí sám Ježiš?

Kapitola 2

Kde bolo, tam bolo, bola raz jedna hnusná ulica na úbočí hnusného kopca v tej najhnusnejšej časti hnusno-hnusného mesta v hnusnom štáte, krajine, svete, slnečnej sústave, vesmíre. Kde bolo, tam bolo, za hnusným skladom dreva U čiernej mačky na veľmi hnusnej zablatenej ceste, z ktorej ako zlomyseľný džin stúpa cez hnusný temný dážď veľmi čudná aróma k najvyššiemu oknu, za ktorým je nažlto vysvietená hnusná izba hnusného podnájmu, kde na hnusnej posteli sedí hnusné dievča naproti svojej hnusnej sestre, ktorej PRISAHÁM, ŽE AK SA TOHTO DOTKNEŠ, JULIE, ZABIJEM ŤA. LEN TO SKÚS A PRISAHÁM BOHU, ŽE ŤA BEZ SLOVA A BEZ MILOSTI ZABIJEM. HOVORÍM O TEBE, JULIE, O TEBE! Hnusné dievča menom Roberta tam písala hnusnú knihu o svojom hnusnom živote s názvom *Hnus*.

Hnus od Roberty Rohbesonovej, ktorá má domáce väzenie do ôsmeho septembra 1972. Už len jedenásť mesiacov a päť dní.

Hnus, slávna kniha od slávnej autorky Roberty Rohbesonovej, ktorá sa vôbec nemôže SÚSTREDIŤ NA PÍSANIE, pretože jej mladšia sestra nesklapne a NESklapne a NESKLAPNE a Roberta jej STRELÍ JEDNU PO HLAVE, AK NESKLAPNE A -

Je neskôr a Roberta práve vyviazla z poriadnej kaše. Ocitla sa v nej len preto, že hodila do svojej sestry fľaštičku odlakovača značky Cutex. Roberta mierila sestre do RAMENA, ale náhodou jej trafila do HLAVY. Snažila sa vysvetliť matke, že to bola NEHODA, NEHODA! Ale od tej noci, keď ju zavolali na jednotku intenzívnej starostlivosti, kde začala na strašne sfetovanú autorku kričať: „DROGY?! DROGY?! DROGY?!“ už neverí ničomu, čo Roberta povie. Šľachy na krku mala enormne napnuté a ostatní ju museli držať, aby autorku nezabila. Policajti celý ten čas strkali svoje abnormálne hlavy k autorkinej tvári, z úst im tiahla rybacina a dokola opakovali: „Kto ti dal tú látku, Roberta? Odkiaľ ju máš? Tá látka, Roberta!“

A vo vedľajšej kabínke držali sfetovanú Vicky Tallusovú, ktorá kričala: „NEBONZNI MA, ROBERTA! AK MA BONZNEŠ, PRISAHÁM BOHU, ŽE ŤA ZABIJEM!“

Ale autorka nechcela nikoho nabonzovať. Chcela len doručiť tú úžasnú správu, že Pravda plus Zázračná láska sa rovná Sloboda, ktorú ale polícia ani matka očividne

nedokázali pochopiť.

A Objekt lásky, ktorý bol tiež strašne sfetovaný, viezli so zlými vyhliadkami a vnútorným krvácaním rýchlo do operačnej sály. Polícia sa ma pýtala, či mám nejaké informácie, napríklad ako spadol, ako dlho tam ležal, odkiaľ má tie rezné rany, aké má genetické predispozície, či viem, kde sú jeho rodičia, a či viem vôbec niečo okrem toho, že je láskou môjho života.

Zatiaľ čo matka ziapala na autorku za to, že NÁHODOU tresla IDIOTSKEJ SESTRE JULIE do hlavy odlakovačom – NÁHODOU! – sedela autorka úplne bez slova na rozpáranej stoličke a civela na odporný humus na zemi. Matka je takzvaná hlavná postava. Matka je úplne najhlavnejšia postava a ja som bola stvorená len preto, aby som ju utrápila. Flaštičku odlakovača značky Cutex som do svojej sestry tiež hodila len preto, lebo ju chcem utrápiť. Vlastne robím všetko len preto, aby sa mi to podarilo.

Teraz je treba oboznámiť vás s tým, ako to u nás vyzerá. Začnem s domom: naša adresa je Východná Crawfordská 1619. Je to podnájom v rade úplne rovnakých, veľmi škaredých podnájomov v slepej uličke naproti skladu dreva U čiernej mačky, za ktorým sa nachádza priekopa s ilegálnou skládkou odpadu. Ľudia sem odhadzujú staré matrace, kachle a mŕtvych psov, pokiaľ mi pamäť siaha, hoci je tam pribitý obrovský nápis ZÁKAZ SKLÁDKY ODPADOV! PORUŠENIE SA TRESTÁ! Za celý čas, čo tam bývame, som si však nevšimla, že by to dodržali. Nemyslím si, že to vôbec niekto kontroluje.

Medzi kopami na skládke sa prikľčá nahý chlapík menom Ohnivák. Má veľmi žltú pokožku ako zle zmrazené kurča, a zmyslom jeho života je z ničoho nič vybehnúť von, na dve sekundy ukázať svojho pind'úra a vbehnúť zase späť. Hovorí sa, že v skutočnosti je to podnikateľ, veľké zviera, nejaký šéf v Boeingu. Nikdy som Ohniváka nevidela, ale verím, že existuje. Občas som po nociach počula, ako jódluje osamelým ťahavým hlasom.

Náš dom je nakrivo. Keď napríklad položíte na zem v kuchyni zaváraninový pohár, začne sa veľmi rýchlo kotúľať. Zadná časť domu je vrazená priamo v hlinenom kopci, drevené nohy, na ktorých stojí predok, klesajú do zeme a po bēžovej maľovke sa tiahnu šedé šmuhy po odlúpanej farbe. Po celej streche rastú vlhké kôpky plesne a je tam aj pokazená televízna anténa, ktorá keď sa otáča vo vetre, vydáva také strašidelné

zvuky, že by to vydesilo aj toho najväčšieho odvážlivca.

Za domom je množstvo stromov, väčšinou zakrpatených javorov a borovíc, veľa odporného smradu zo skládkovej priekopy a ešte odpornejšieho zápachu z bahna pred domom. Zo skladu na drevo sa celý deň ozýva z reproduktora hlas, ktorý vyvoláva Mikea. Mike, k pultu. Mike, na linke tri máš hovor. Mike, k nakladacej plošine. Pozerala som sa zo svojho okna, aby som zistila, ktorý z mužov, čo vsúvajú sploštené upírie zuby vysokozdvížných vozíkov pod nahromadený náklad dreva, je Mike, ale vždy, keď zavolajú Mikea, ide dovnútra iný chlapík. Možno sa všetci volajú Mike.

Na dvore máme o dom zaháknutý zhrdzavený sud s olejom a žrd' v tvare T so šnúrou na prádlo. Žrd' má v sebe dieru prezývanú odtoková štrbina, ktorá slúži na odtekanie vody a vetranie, ale občas sa v nej zachytí vietor, ktorý smutne a veľmi osamelo húka. Podobný zvuk vydávajú aj vlaky, ktoré prechádzajú po opačnej strane kopca. Raz, keď som stála na dvore a počula som naraz hučať žrd'ku i vlak, neviem prečo, ale okamžite mi zvlhli oči.

Na našej ulici nie je žiaden chodník, iba samé blato. Matka vraví, že je niečo so zemou. Zvykne bublať. Julie tvrdí, že v blate žije maličký mužíček. Videla, ako k povrchu stúpa jeho tvár, oči a bielka, i jeho zablatené pery a čudné zuby. Snaží sa s ňou rozprávať, ale ona vždy ujde domov, kým jej stihne povedať, čo chce. Julie nie je ten typ, čo si vymýšľa, a prisahá, že to o trpasličom mužíčkovi je pravda.

„Julie, klameš,“ povedala som.

Ona na to: „Neklamem, Roberta.“

Odvetila som: „Na dôkaz toho, že hovoríš pravdu, pichni si tento špendlík do ruky.“

Julie si ho tam vrazila až po hlavičku. To je celá ona. Julie vyzerala s tým špendlíkom tak presvedčivo, až som začala panikáriť pri predstave, že existuje trpasličí mužíček, ktorý žije v blate na našej ulici.

Na Východnej Crawfordskej bývajú len tí najúbohejší ľudia. Bezzubé ženy s prešedivenými masnými vlasmi a rovnako umastení muži. Všetci ľudia sú rozdelení len do dvoch veľkostí, príliš tuční alebo vychudnutí a všetci bez rozdielu pokašliavajú a neprestajne poťahujú z cigarety. Tiež občas fajčím. A Julie takisto. Tu sa nedá nefajčiť.

Na krajnici je kopa odparkovaných nepoužiteľných áut. V niektorých sa do skiel tlačí plno haraburdia, na ktorom sa rozlieza zelená pleseň. Pred domami sú prehnité

verandy, neprestajne tam trieskajú dvere a vonku i vnútri stále niekto jačí. O dva domy nižšie bývajú dve malé dievčatká s rybím výrazom, ktoré nemajú nič iné na práci, iba postávať v blate a hrať súťaž, ktorá z nich vie jačať hlasnejšie.

A ľudia neustále padajú, celý čas. V záhradke, do blata na ceste, vypadávajú z áut, padajú dolu schodmi vedúcimi do domu a predvčerom v noci vrieskal na verande chlapík vo vyťahaných spodkoch: „SOM, čo SOM a to je VŠETKO, a TO SOM!“ a potom spadol cez zábradlie do kríku.

Majiteľ a domáci všetkých domov sa volá Harmong. Pán Harmong je najväčší, najmizernejší, najgýčovitejší a najdržgrošskejší vychcaný bravčový domáci s prasačou gambou vôbec. Váži asi tridsať miliónov kilogramov a musí sa pri chôdzi opierať o kovovú barlu so štyrmi ramenami, aby sa nezrútil pod vlastnou váhou, ktorá mu spôsobuje aj problémy s kašľom a zadúšaním, koža na jeho tvári vyzerá, akoby ju niekto vyleštil masťou ružovou špongiou, a okrem toho chce ozajstné peniaze za nájom presne do svojej ozajstnej ruky v prvý deň každého mesiaca. Túto povinnosť vďaka matke vykonávam ja, zatiaľ čo ona sa zamkýňa v kúpeľni, až kým pán Harmong neodíde.

Keď tu bol naposledy, pevne mi svojimi prstami zovrel ruku, otrčil prasačie gamby a spýtal sa ma, či mám dosť rokov na to, aby som už mala chlapca. Odvetila som, že nie. Povedal, že nechce vidieť, ako za mnou čmúchajú nejakí žabojeďi, pretože má špiónov, ktorí sledujú každého jedného z nás. Chlapík vo vyťahaných spodkoch je jeho hlavný tajný agent. Stále chodí po verande vo svojich vyťahaných spodkoch a sleduje nás.

O vnútrajšku nášho domu toho veľa nenahovorím. Na prízemí je len jedna izba, kuchyňa a obývačka. Matka tam má televíziu, kreslo a lampu, všetko nové a luxusné. Sú to darčeky od vďačných pacientov z nemocnice. Matka je totiž sestričkou u Veteránov.

V obývačke máme jednu naozaj hnusnú rohož, ktorú pán Harmong v skutočnosti priklincoval k zemi, aby ju niekto neukradol. Hlavičky niektorých klinec trčia von a ja s Julie sme si na nich mnohokrát natrhli palec. Priniesla som si kameň, ktorý používam špeciálne len na zabíjanie klinec do podlahy, ale vôbec tam nechcú ostať. Dokonca i oni sa snažia odtiaľto vypadnúť.

Posledná vec, ktorá stojí za zmienku, je veľká hnedá plynová pec. Má

pooblepované preliačené rúry a hore na boku bubliny od tepla, ktoré spôsobil takzvaný prienik. Keď sa v peci zažne, občas sa do izby vychrlia oranžové plamene. Asi to nie je veľmi nebezpečné, pán Harmong tvrdí, že sa niet čoho báť. Keď sa to vymkne spod kontroly, máme na to hodiť trochu sódy bikarbóny.

Steny kuchyne, kde na mňa kričala matka, vyzerajú vďaka vrstvám masti a prachu ako šedivý zamat, zo stropu visia pavučiny a chladnička, z ktorej tečie, sa veľmi hlučne otriasa. Nakoniec je tam kuchynský stôl s falošným dreveným povrchom, ktorý vyzerá veľmi živo, keď zrovna fičíte na určitých látkach. Vidíte na ňom hlavy, ktoré sa hýbu a prikyvujú, ako keby vám radili. A hoci autorka práve na ničom nefičala, keď na ňu matka ziapala, periférne stále dokázala zachytiť živé hlavy, ako sa pohybujú pod umelým povrchom dosky stola. Vyzerá to tak, že keď sa už raz vaša myseľ otvorí, je veľmi zložitá ju znovu uzavrieť.

Autorka videla kútikom oka Julie, ako sedí na vrchole schodiska a usmieva sa, pretože je šťastná, že matka kričí na Robertu. Julie sa takmer smiala na tom výjave, pretože JULIE JE ZLÁ, JE TO ZLÝ ČLOVEK.

Autorka sedela úplne potichu v nočnej košeli značky Sears s modrými kvetmi a dierou pod ramenom, ktorá vznikla, keď trvala na tom, že bude sedieť s kolenami pod bradou a nočnú košeľu si obmotala okolo nich. Vie, že sa to tak zvykne roztrhnúť, ale aj tak to robí, pretože necíti ŽIADEN REŠPEKT ani VĎAČNOSŤ, pretože si myslí, že SVET SA TOČÍ OKOLO NEJ a okrem toho je asi úplne retardovaná, pretože je bosá. Čo keby stúpila na spadnutú ihlu, jednu z matkiných ihiel na vyšívanie? Čo keby na ňu stúpila, ihla by jej vošla do nohy, Roberta by ju necítila a ona by stúpala žilami stále vyššie a vyššie a vyššie až do srdca, PREBODLA BY JEJ HO a Roberta by ZOMRELA VEĽMI BOLESTIVÝM SPÔSOBOM? Aspoň tak to tvrdí matka, ktorá je sestričkou a zároveň medicínskym expertom na Najbizarnejšie príčiny smrti. To ona ukradla *Stedmanov lekársky slovník* zo zlatej jubilejnej edície, hoci má na obale veľkú červenú pečiatku VLASTNÍCTVO NEMOCNICE, NEODSTRAŇUJTE. Autorka sa do tejto knihy zamilovala a čítava si ju celé hodiny počas osamelých nocí.

Matka jačala, že poznala niekoľkých ľudí, ktorí zomreli na Bodnutie Nevšimnutej Stúpajúcej Ihly alebo BNSI. Mnohokrát zažila také prípady a NIKTO Z TÝCH ĽUDÍ TO NEPREŽIL.

A autorka sedela úplne potichu, ale myslela si NO JASNÉ!!! No jasné, určite by

som necítila, ako sa mi ihla zapichla do mojej vlastnej nohy! O žilách toho viem toľko, že som presvedčená, že ihla by sa mi cez ne do srdca nikdy nedostala. NO JASNÉ! JASNÉ! JASNÉ!

Ale Roberta držala jazyk za zubami a ďalej pohľadom skúmala humus na podlahe. Ani nemrkla, kým si matka vrieskala vymyslené informácie z medicíny a z úst sa jej pritom valil odporný smrad.

Autorka má veľmi citlivý nos.

Kedysi dávno existoval v Robertinom živote pes menom Keksík, na ktorého matka tiež za všetko kričala. Fajčila a pritom na neho jačala kvôli nevyliciteľnej kožnej chorobe, ktorú mu spôsobila jedna svrbíaca príšerka menom Demodex. Keksíka vďaka nej všetko svrbelo, stále sa škriabal, vypadávali mu postupne všetky chlpy a na hlave sa mu spravila hrozivá vlhká plešina. Stále si žuval kožu a matke ten zvuk išiel tak na nervy, že po ňom hádzala veci a kričala: „PRIVÁDZAŠ MA DO ŠIALENSTVA!“ A potom raz povedala, že Keksík musí preč. Roberta veľmi prosila, aby jej ho nechala, ale matka len počkala, kým Roberta odišla do školy, a keď sa vrátila, Keksík tam nebol. Miesto neho tam stála taška s hviezdikami z bielej čokolády zo slávneho obchodu so sladkosťami, ktorý stojí pri moste Aurora, čo z neho ľudia tak radi skáču. Matka mala dohryzené ruky. „Daj si čokoládovú hviezdu,“ ponúkla Robertu.

„Kde je Keksík?“ spýtala som sa.

„Netuším,“ odvetila.

A tak sa Roberta postavila na verandu a vyvolávala na Keksíka, až kým ju matka nevtiahla dovnútra a nezačala ziapať: „Chceš toho psa? Tu máš! Zavolaj si ho!“ Schmatla telefón a hodila Roberte slúchadlo do tváre. Zlomila jej nos, takže teraz vyzerá ako placka. Je to jedna z množstva mojich osobnostných črt. Mám odvtedy veľmi citlivý čuch.

Zatiaľ som nespomenula skutočné tajomstvo tohto príbehu, hrôzostrašný krvavý výjav na parkovisku, ktoré sa nachádza na okraji zakázanej oblasti v Nevadskej púšti známej ako Ríša snov. To miesto naozaj existuje. Masaker v Moteli šťastia prežili len dvaja, Keksík a ja. Možno ste videli obrázky v novinách, je to neslávne známy prípad. Ale to už predbieham. Ešte totiž nepadlo slovo o otcovi.

Julie sa od odlakovača spravila na hlave poriadna hrča a matka ju zavolala dolu, aby som plne pocítila a uvedomila si svoju hroznú povahu. Možno to bolo odo mňa

necitlivé, ale potlačila som ten pocit tak silno, ako som len dokázala, pretože na tomto svete existuje čosi menom nenávisť. Hipisáci sa ju snažia vyliečiť, ale pochybujem, že sa im to podarí. Žiaden hipík by ma teraz nedonútil zmieriť sa so sestrou, ktorá leží na posteli a predstiera, že spí. Má pootvorené ústa, zhlboka dýcha a pod viečkami prevracia mierne očami. Musím uznať, že vyzerá veľmi presvedčivo. Julie je idiot a nenávidím ju, ale na niektoré veci má skutočný talent. Napríklad na predstieranie.

Trochu ma trápi, že som ju trafila tak silno. Trochu ma trápi strašne veľa vecí, ktoré som doteraz spravila. Ale vôbec ma netrápi, že som ho zabila. Pretože to ja som ho zabila. A vôbec za to nežiadam odpustenie. Som rada, že som dostala taký dobrý nápad.

Pravda plus Zázračná láska sa rovná Sloboda. Autorka si uvedomuje, že si treba pamätať priveľa detailov, aby ste pochopili tento príbeh, ale chce vám poskytnúť hneď a zaraz odpoveď na otázky kto, čo, kedy, kde a ako, pretože sa chce čo najrýchlejšie dostať k otázke prečo. K páľčivej otázke prečo to vypálilo, tak ako to vypálilo, a prečo to skončilo, ako to skončilo.

Keď sa spýtate páľčivú otázku, dostanete páľčivú odpoveď.

Kapitola 3

A teraz môžem a musím porozprávať príbeh, v ktorom odhalím pravdu o záhadnom dni kedysi dávno, keď úrady našli horúcou púšťou kráčať dieťa celé od krvi.

„Kto si?“ pýtali sa, „odkiaľ si? Čo strašného sa ti stalo?“ Ale dieťa nedokázalo odpovedať, iba bez žmurknutia civelo s tvárou umazanou od krvi. Bolo totiž v stave, ktorý sa v medicíne nazýva šok. Presne tým prechádzalo aj na smrť vystrašené dievčatko vo filme *Oni!*, ktorý sa tak volal, pretože to bolo to jediné, čo zo seba dokázalo dostať, keď ho našli, ako kráča po púšti. Vďaka udalostiam, ktorých bolo svedkom, malo totiž v hlave úplne vygumované. Jediné, čo vedelo povedať, bolo: „Oni! Oni! Oni!“ A tak nedokázalo vysvetliť úradom, ako je možné, že ono jediné prežilo, keď všetci ostatní ležali rozštvrtení okolo. Kto ich mohol tak ohavne napadnúť? *Oni!* je vynikajúci film. Občas ho vysielajú na siedmom kanáli s názvom *Divadlo nočných mŕ.* Ak si ho niekedy všimnete v televíznom programe, určite si ho pozrite, pretože je zdrojom inšpirácií, ktoré vám raz môžu prísť vhod, keď budete musieť v púšti čeliť

úradom a pritom budete od krvi, ktorá v skutočnosti nie je vaša.

A teraz vám môžem porozprávať ten príbeh. Vlastne musím. Autorka vám konečne odhalí pravdu o hrozných vraždách, a potom musí zomrieť. Možno vám to bude ľúto, pretože by ste si radi prečítali viac knižiek od Roberty Rohbesonovej, ale bohužiaľ už bude príliš neskoro. Bude mať iba jediné číslo v Deweyho desatinnom systéme. Škoda. Ak niekedy objavia jej telo, a ak môže mať posledné pranie, rada by mala to číslo vyryté na náhrobku.

Na druhý deň po tom, čo nás s Keksíkom našli úrady, ako blúdime, a po tom, čo sme nasadli na zadné sedadlo policajného auta, na ktorom nám rozprestrelí noviny, vyšla naša fotka s Keksíkom v ranných novinách v Las Vegas. Boli sme škaredí a mrzutí. Podľa názvu som bola „záhadné dieťa“ a príbeh pod ním popisoval môj šokujúci stav a stratu pamäti. Pýtali sa, či ma niekto na tomto svete pozná. Je to veľmi stará fotka, kde mám ešte úplne krátke vlasy ostrihané na chlapca, veľmi vychudnuté ruky a nohy a ochromený výraz, a v rukách zapletených ako praclík držím Keksíka. Hoci sme už nemali na sebe takmer žiadnu krv, vyzerali sme veľmi presvedčivo, pretože fotograf z novín povedal panej z Kresťanských domovov, aby na nás láskavo nechala trochu krvi, nech to vyzerá dramaticky. Keby jej bolo priveľa, pokazila by ľuďom chuť do jedla, a išlo to predsa do ranného vydania.

A tak ma pani z Kresťanských domovov vzala spolu s Keksíkom na svoj betónový dvor, ktorý bol celý namaľovaný na zeleno. V tvári úplne zbledla, keď si všimla náš stav a vír mužích rodiniek, ktoré sa stali našimi vernými spoločníkmi. Odvinula záhradnú hadicu a povedala mi: „Ostaň tam.“ A potom: „Vyzleč sa a odlož si šaty tamto.“ Úplne ju vzalo, keď odhalila realitu v podobe mojej nahej verzie. Všetci boli prekvapení, keď vyšlo najavo, že som dievča, pretože dovtedy si mysleli opak.

Otec ma niečo naučil. Napriek všetkému ma naučil túto svoju múdrosť: Nech sa stane čokoľvek, očakávaj nečakané. A keď to bude len trochu možné, TY buď to nečakané.

Kapitola 4

A teraz nasleduje reklama. Mali by ste spoznať Vicky Tallusovú. Vlastne, ak vás život unavuje a chcete, aby sa okamžite zmenil na niečo úžasné, mali by ste ju URČITE

spoznať. S Vicky Tallusovou zažijete samé úžasné veci. Stretnete úžasných ľudí, zažijete odhalenia. A útek pred polišmi.

Stretla som ju v škole na piate výročie Masakru v Moteli šťastia. Ako upír konečne ochladol záujem verejnosti. Už nikoho nezaujímal vinník, ani či porozprávam, čo sa vlastne stalo. Presne na to som čakala, ale keď ten deň konečne nastal, bola som trochu sklamaná. Dovtedy nám na každé výročie zavolał nejaký reportér z lasvegaských novín a pýtal sa matky: „Už si spomenula? Povedala niečo?“ Matka mala príležitosť sa predviesť a to ona úprimne zbožňuje. Tento rok sa však telefón neozval a matka na mňa začala žmúriť viac ako zvyčajne, akoby sa rozhodovala.

Čakala som, že sa mi uľaví, keď sa na ten príbeh zabudne, myslela som si, že budem na seba hrdá. Otec mi totiž vždy prízvukoval, aké cenné je držať jazyk za zubami, keď je to naozaj potrebné. Vydržala som päť rokov. Trvalo celých päť rokov, kým sa konečne skončila tá promenáda čumilov. Myslela som, že budem šťastná, keď k tomu dôjde. Nečakala som, že ostane len prázdna ulica a staré vyblednuté smetie, ako okolo mňa krúži v diabolských víroch.

Nenašli ho. Nenašli jeho telo, ale bola som si istá, že je stále tam. Bola som presvedčená, že keby som naozaj chcela, mohla by som si vziať tie peniaze, ktoré som ukryla, kúpiť si lístok na vlak a ísť ho pozrieť, či skamenel ako vysušený tučný lesklý chlapík menom Sylvester, ktorý je vystavený v Starožitníctve hneď vedľa ozajstných scvrknutých hláv so zošitými očami a perami. Možno však z neho už ostala len bezmäsa vybielená kostra, ako tá vystavená kosť, pod ktorou bolo napísané VELRYBÍ PENIS. Starožitníctvo je presne to miesto, kam zablúdi vaša myseľ v predstavách, čo sa asi stalo s človekom, ktorého ste zapichli a nechali zhniť na slnku.

Na piate výročie som rozmýšľala, aký to malo zmysel, či to všetko končilo len s tým pocitom prázdnoty. Aký malo zmysel, že som z toho vyviazla, ak to malo celé skončiť iba s matkiným žmúrením? Otec by mi povedal, že som idiot, keď sa pýtam takú vec. Povedal by: „Clyde, niekedy si vážne nie som úplne istý, či si môj.“

Volal ma Clyde. Chcel syna, ktorému by mohol odovzdať svoju múdrosť. To, že som sa narodila ako dievča, bola len technická záležitosť. Život funguje omnoho jednoduchšie, keď človek pochopí, čo má robiť, a čo nie. „Clyde,“ povedal. „Priemerný chlap si myslí, že svet treba schmatnúť za gule. To je dôvod, prečo tento priemerný chlap nikdy neurobí kariéru. Snaží sa schmatnúť niečo, čoho sa stačí zľahka dotknúť a

pošteklit'. Dopekla, vyskúšaj si to niekedy na býkovi a uvidíš.“

Otec pochádzal z mäsiarskej branže. Ich pôvod sa dá vystopovať až k opiciam. „Opica, ktorá má najviac mäsa, vyhráva,“ povedal.

„Myslel som, že jedia len ovocie,“ odvetila som.

„Ale nie, doprdele, vôbec nie,“ povedal, „pozri sa na tie zuby, keby ťa pohryzli také tesáky, došlo by ti to. Mäsiari vždy vedeli, ako na to, Clyde. Vždy vedeli, aj budú.“

Mám to v krvi. Cítim, že k nim patrí. S nožom mi to ide a nedá sa s tým vôbec nič urobiť. Môžem sa jedine snažiť držať jazyk za zubami, aby si to nikto nevšimol.

Vicky Tallusová sa ku mne blížila veľmi rýchlym krokom cez prázdnu bežeckú dráhu. Vlastne sme sa nepoznali, ale chodila so mnou na jednu hodinu a vídala som ju na chodbách. Človek si ju nemohol nevšimnúť. Vyzerala extravagantne, používala priveľa mejkapu, nosila veľmi svetlé oblečenie a zvláštne voňala, ako po spálenej gume, ale snažila sa to zakryť voňavkou od Chantilly. Ľudia sa od nej automaticky odvracali, pretože nedokázali znieť ten pohľad. Mariňáci to volajú oslepivé maskovanie. To oni si uvedomili, že ak niečo chaoticky pomalujete desivo žiarivou farbou, obracajú sa vám pri pohľade na to panenky. Preto tak natierali vojenské lode, bombardéry potom len preferčali okolo. Oslepivé maskovanie pochádza od mariňákov. Otec k nim patril tiež. „Skrz-naskrz mariňák, Clyde, každým jedným milimetrom, až po koniec môjho vtáka.“

Bol čas obeda a ja som ho trávila sedením na svojom zvyčajnom mieste v zeline na násype blízko bežeckej dráhy. Nieкто by to mohol nazvať skrývaním. Moja škola je miestom násilia. Ľudia si tu potrebujú do niekoho buchnúť, alebo mu vraziť. A ja im z nejakého dôvodu bijem do očí.

Zo začiatku ma v zeline nikto nerušil, vlastne si ma nikto ani nevšimol. A tu si to zrazu rázuje Vicky Tallusová rovno ku mne, díva sa priamo na mňa, na sebe má šialene žlté lesklé umelé čižmy po kolená s megahrubými podpätkami, šibnuté purpurové pančuchy a ružovo-oranžové halucinogénne košeľové šaty s limetkovozeleným golierom. Na hlave mala nasadenú pletenú baretku z hypnotického červeného zamatu, spod ktorej jej viali dlhé vlasy. Približovala sa tak sebavedome a rýchlo, až som spanikárila, úplne ma to rozhodilo. Nedokázala som prísť na jediný dôvod, prečo by sa človek ako ona tak ponáhlal za človekom ako som ja. V každom ohľade som jej úplným opakom, som asi taká nápadná ako tieň.

Začala som nervózne šklbať trávu so zelinou a robiť z nich kôpku. Keď bola

Vicky už skoro pri mne, uprela som na kôpku vážny pohľad, akoby to bol nejaký môj vedecký projekt, ale jej tvár sa mi už vypálila do sietnice. Mala trochu vypúlené oči, na nich fialové očné tiene a na mihalniciach hrudkovitú riasenku, v strede trčal veľký orlí nos a na veľmi popraskaných perách mala hrubú vrstvu bieleho perleťového rúžu. Vďaka krivým očným zubom mala predkus, ale to bol len jeden z mnoha jej zvláštne očarujúcich nedostatkov.

Zacítila som Chantilly a vzápätí spálenú gumu a uvažovala som, ako tak môže niekto voňať. Neskôr som zistila, že to bolo z depilačného krému, ktorý neustále používala, pretože patrí k tým chlpatším. Vo všeobecnosti má všade veľa ochlpenia, od neuveriteľne dlhých mihalníc až po chlpy na rukách, vrátane jej pravého obočia. Ako som si hneď všimla, to druhé tam vôbec nebolo. Nad ľavým okom bola úplne plešatá, mala tam len stvrdnutú kožu.

„Hej,“ povedala. Neodpovedala som jej. „Hej, si hluchá?“ spýtala sa. „Ty. Dostala som tvoju správu.“ Sadla si príliš blízko ku mne a začala trhať a prihadzovať trávu na moju kôpku. „Dnes ráno som obdržala tvoju správu a moja odpoveď je áno.“

„Správu?“

„Si Roberta, že?“

„Áno.“

„Áááááááááno,“ napodobnila spôsob, akým som to vyslovila. Matka sa naštvála, keď sme ja alebo Julie povedali „no“, pretože len idioti to tak hovoria. Chcela, aby sme hovorili správne, „áno“ s dôrazom na „á“. Nechcela, aby sa o nej hovorilo, že má retardované deti.

„Áááááááááno,“ zopakovala Vicky Tallusová. „To je úplne choré. Ááááááno.“

Energicky trhala trávu aj s koreňmi a hrudami hlíny. Všimla som si, že má veľmi malé a široké dlane i nehty, ktoré mala vo viacerých vrstvách namaľované strieborným poodlupovaným lakom.

Spýtala sa: „Si telepatka, že?“

Zažmúrila som na ňu.

„Si telepatka v spojení s Nešťastným stvorením, že? Dnes ráno si usporiadala seansu.“

Pokrútila som hlavou. Všimla si, že zízam na miesto, kde by mala mať obočie. Mala tam trochu chrasty a vyzeralo to aj na zápal. Myslela som na svrbiacu príšerku

menom Demodex. Spýtala som sa: „Nemáš psa?“

„Hovorí sa ‚máš‘,“ odvetila. „To je vlastne fuk, ale správne je ‚máš‘. Dnes ráno si ma telepaticky zavolala, a povedala si, že sa tu stretneme, pretože mi musíš niečo dať, ale nevieš ešte čo. Mám sem vraj prísť a povedať ti, čo mi to máš dať.“

Pokrútila som hlavou.

„Ááááááno,“ povedala. „Máš nejaké cigy?“

Znovu som pokrútila hlavou. Vicky vytrhla chumáč trávy aj s veľkým koreňom a hrudou hlíny a odhodila ho. „Nenávidím to tu. Nenávidím túto školu, nenávidím tento svet, nenávidím tento vesmír. Máš teda nejaké cigy, alebo nie?“

„Nie.“

„A nesnažila si sa ma dnes ráno skontaktovať?“

„Nie.“

„Klameš. To je vlastne fuk, ale klameš.“

Z kabelky vytiahla otlčenú kovovú tabatierku, ktorá pri otvorení vydala zvuk, ako keď sa natiahne pružina. Vnútri za jemne opracovaným otváraním ležali tri cigarety.

„Moje posledné cigy. Fajčíš?“

„Áno.“

„Áááááááno. To je úplne choré. Nevadí ti, keď si to požičiam? Áááááááno. Takto to budem odteraz hovoriť. Ááááááno. Ááááááno.“ Ponúkla ma cigaretou. Vzala som si. Otec totiž povedal, že vždy, keď mi niekto niečo ponúka, vrátane novej identity, mala by som to prijať, a uvidím, kam ma to až zavedie. Raz sa takto dostal do nudistického kempu.

Vytiahla zapaľovač, na ktorom bola veľkým strieborným písmom vyrytá značka amerického vojenského námorníctva. Špeciálna edícia pre ľudí v zlých poveternostných podmienkach. Nedal sa sfúknuť. Spýtala som sa: „Tvoj otec je mariňák?“

Odfrkla si. „Môj otec? Ani náhodou.“

Sedeli sme v zeline a chvíľu sme vypúšťali do vzduchu zatuchnutý dym z Newportiek. Cítila som čudné vzrušenie z jej prítomnosti. Jedna moja časť chcela odísť a druhá zase ostať. Keď prvýkrát zazvonilo, obe sme sa tvárili, že sme si to nevšimli. Končil obed a o päť minút začínala piata hodina.

„Nemusiš mi klamať,“ povedala. Z nosa jej vyšiel modrý dym.

„Okej,“ odvetila som. Tak to robia mariňáci. Naučil ma to otec. Vždy súhlasí,

aby som zistila, čo má človek na srdci.

„Takže si ma kontaktovala.“

„Áno.“

„Áááááno.“

Päť rokov je dlhý čas na to, aby som len poslúchala, správala sa slušne, nič nevravela a žila si svoj nudný život. Možno som sa s ňou naozaj spojila. Alebo to spravilo moje Nešťastné stvorenie, nech tým myslí čokoľvek. Možno konečne nastal čas povedať niekomu ten príbeh a Vicky Tallusová bola možno ten najvhodnejší kandidát.

Zazvonilo druhýkrát. Vicky žuvala trávku. Vlastne ju najprv prednými zubami rozdrvila a potom z nej spravila guľičku. Povedala: „Roberta. Hej, Roberta.“ Keď som sa na ňu pozrela, otvorila ústa, vyplazila jazyk a na ňom mala päťcentimetrovú vlhkú čiernu guľu z trávy.

„Dočerta, Vicky!“ zahrešila som.

„Čo je?“ spýtala sa.

Všimla si, že som znervóznela. Asi bola väčšia mariňáčka než ja. Opýtala sa: „Vieš, čo je najlepšie na rozžuvanej trávke?“

Pokrútila som hlavou.

„Robí sa z nej mlieko. Iba rozžuvaná tráva, nič iné. Tráva je Nešťastné stvorenie mlieka, chápeš? Nejdeme na piatu, okej? Ideš so mnou.“ Vzala svoju kabelku a postavila sa. Oblaky za ňou zrazu potemneli a na okrajoch žiarili. Povedala: „Roberta.“

„Čo?“

Znovu mi ukázala guľu z trávy.

Bola som to ja, alebo Clyde, kto vyskočil a nasledoval ju, keď sa rozbehla preč?

Myslela tým Nešťastným stvorením Clydea, alebo v skutočnosti hovorila o mne?

Kapitola 5

Podľa verzie príbehu v novinách ma otec ukradol, uniesol, uchmatol ma v strede noci a matke zanechal odkaz, že ak sa pokúsi zavolať políciu, alebo sa nás bude snažiť nájsť, bez váhania ma podreže. Podľa novinového článku sa pomiatol z nedávnych udalostí vo svojom živote. Otec sa mu obesil v konzervárni na mäso, skrachoval mu

rodinný podnik a rozpadlo sa mu manželstvo z osobných dôvodov, ktoré sa nehovoria, ako napríklad zistenie, že Julie nebola jeho dcéra, ale matkinho kolegu, doktora Cusha, ktorý bol taký starobylý a škaredý, že pripomínal odbalenú múmiu, ale mal kopec peňazí a túžil po láske. Pomiatol sa z udalostí, ktoré sa odohrali v priebehu štyridsiatich ôsmich hodín, a urobil to, čo by urobil každý zúfalý muž v jeho situácii. Zbalil si svoje nože a dieťa, gummy zeleného deSota mu zaškrípali pri zbesilom odchode z mesta a už ho tam nikto nikdy nevidel.

Podľa verzie príbehu v novinách je zázrak, že som prežila. Otec je hlavný podozrivý z Masakry v Moteli šťastia a jeho portrét stále visí na výveskách v niektorých poštách, celý poprepichovaný od iných dôležitejších oznamov, ktoré tam za tie roky pribudli. Niekoľko z nich mám doma. Sú to vlastne jeho jediné obrázky, ktoré mám. Matka totiž cigaretou vypálila jeho tvár z každej fotografie.

Mnohokrát mi už hovorila, že dlho a hlboko rozmýšľala, čo má spraviť, keď zbadala v novinách moju fotografiu, pod ktorou bol titulok *Pôvod záhadného dieťaťa stále neznámy*. O tom príbehu sa písalo v mnohých novinách. Obrázok, ktorý si všimla, bol jeden z tých neskorších, sedím na ňom pred pultom na policajnej stanici v Las Vegas. Vyzerám tam trochu šťastnejšie a pribratejšie, držím Keksíka, ale stále som nič nepovedala. Odhadovali, že mám tak šesť, sedem rokov. Mala som jedenásť a pol. Matka nemohla vystáť, keď mali v novinách chyby. Možno preto tam zavolala.

Dlho a hlboko rozmýšľala, čo má urobiť. Doktor Cush jej dal trochu peňazí na nový začiatok niekde inde. Nie veľa, ani zďaleka nie dosť. Ona ich však vzala, kúpila nebičkovomodrý Rambler American, zbalila Julie a nehládela späť. Pamätajú si nás tam vôbec? Rodinu, ktorá sa pomiatla a potom proste zmizla?

Aj ja som sa čudovala, prečo sa matka rozhodla, že si po mňa zavolá. Možno sa bála toho, čo poviem, keby som nakoniec začala rozprávať. Mohla by som povedať pravdu, že to ona ma k nemu strčila v strede noci do auta, že to ona na mňa poukladala oblečenie a povedala mi, že ak poviem čo i len jedno slovo, ak len pípnem, aby zistil, že som tam vzadu, tak mi vylúpne oči.

Alebo možno zavolala, pretože nemohla zniesť, že som v centre pozornosti. Odjakživa chcela vidieť svoju fotku v novinách. Možno proste nevedela vystáť predstavu, že sa všetko točí okolo mňa.

Na maličkom mastnom piadibode na mape, kde som sa narodila, znamená meno

Rohbeson kvalitnú značku mäsa. Rohbesonovský obchod s bitúnikom bol preslávený v piatich okresoch. Rohbesonovci používali výlučne pôvodné metódy, všetko sa robilo ručne. Obklúčiť, uderiť, nechať vykrvacať, vypitvať, odstrániť kožu, vyčistiť, nechať dozrieť, nasoliť, naložiť, zakonzervovať, obariť kosti a kopytá a to všetko priamo na mieste.

Otec tresol rukou do stola, až nadskočil príbor. Povedal: „Vyzvem kohokoľvek, či príde s lepším mäsom. Tie sračky, čo robia teraz v Chicagu? V tých veľkých bitúnikoch? To nie je mäso. Ani neviem, ako to mám nazvať. Presne tak to dopadne, keď narveš polomŕtvy dobytok do takého prdinca, že si kusy strkajú navzájom rypáky do zadku, k smrti ich vystrašíš paralyzérom, vypáliš im mozog z hlavy nastreľovačom, ktorý prehlúši aj kanón, a potom ich zavesíš doradu na reťaz, aby vykrvicali.“

„Uhm,“ pritakala matka zívajúc a miešala malou lyžičkou jedlo pre Julie. Julie bola chorá. Mala nejaký vážny problém. Čudne zapáchala.

Otec si párkrát prihol priamo z fľaše Treštihlava. „Tej bande pri reťaziach nejde o nič iné, len o kusy, kusy a zase len kusy. Vôbec to netriedia. Pásom im pošlú zdochlinu s opuchlinami ako tvoja hlava, červíky sa v nej špacirujú ostošesť, a vieš čo spravia oni? Pošlú to ďalej. Nechajú to tak, nech sa nejaký iný bastard stará. Inšpektorov majú pod palcom, ocajkovali by aj mŕtveho potkana. Vieš, čo znamená ‚ocajkovať‘? Presne to by mali spraviť zákazníkovi, ktorý si kúpi takú sračku. Chlapi pri reťaziach na ne čúrajú rovno do vani s nálevom. Viem to, proste je to tak.“

„Iba že je to ciachovať,“ povedala matka.

„Čo?“

„Nehovorí sa ‚cajkovať‘,“ vysvetlila matka, „ale ‚ciachovať‘.“

Otec mal po smrti starkého zdediť Rohbesonov bitúnok. Ako posledný žijúci muž v rodine Rohbesonovcov bol na rade. „A on to proste všetko rozpredal. Nikdy mi nepovedal ani slovo. Všetko tam vďaka mne bežalo ako hodinky, mohol som sa tam každý deň v pote a krvi aj zodrať. Hovoril som mu, že sa situácia obráti. ‚Tie veľké konzervárne sú oproti nám nič, starký. Sklady k nám ešte prídu prosiť na kolenách.‘ A on si celý čas len prikyvoval a pritom ma akurát obsieral.

Dočerta, situácia sa mohla kľudne zmeniť! Vieš o tom, že polovica z podielu našich profitov sa už ani nedá vypátrať? Celý svet sa práve zastavil a nikoho to neštve.

Čoskoro tu už nebude ani jeden nezávislý mäsiar. Ani jeden. Dočerta, ani jeden.“

„Uhm,“ pritakala matka.

„Som rád, že sa ten bastard obesil. Keby to záviselo odo mňa, nechal by som ho navždy visieť medzi tými zdochlinami. Nechal by som ho vykrvacať, vysušiť sa a spravil by som z neho prekliateho maskota. Mizernú turistickú atrakciu. Príďte navštíviť Rohbesonov bitúnok a zoznámte sa so starkým. Môžete sa s ním odfotiť a ešte dostanete aj hotdog zadarmo.

Ten bastard mi všetko rozpredal. Vyplatil hypotéky, všetko zabalil do troch kufrov od Samsonitu a rozposlal ich tam, kde ešte niečo dlžil. Zanechal odkaz: „Mrzí ma to, synak. Ale aspoň som ti nenechal dlhy.““

„No, aspoň niečo,“ povedala matka. Julie klímbala hlava dopredu. Spala a tvár jej zalieval pot.

„Aspoň NIEČO?“ zvriskol otec. „NIČ, ani životnú poistku mi nenechal! Vôbec NIČ!“ Otec ešte párkrát tresol do stola a potom sa postavil.

To bola naša posledná spoločná večera. Mali sme plátky sušeného hovädzieho s hriankami.

„Mal by si si začať zháňať prácu,“ povedala matka. „Do prvého by sme odtiaľto mali vypadnúť.“

„PRÁCU?!“ zvriskol znovu otec. Tak to pokračovalo celú noc. Na druhý deň priviezli urgentne manželku Ardusa Cardalla ku Svätej Marte, malej nemocnici, kde pracovala moja matka. Nieкто jej odstrelil rameno s puškou na zver. Keď sa matka vrátila domov, silno žmúрила na otca, ktorý žmúril späť na ňu.

„Dostane sa z toho Marie Cardallová?“ spýtal sa.

„Čo myslíš?“ odvetila.

V novinách sa písalo, že svedkovia videli blízko jej domu muža v uniforme z Elkwoodu v tú noc, keď sa rozšírila správa, že odtiaľ utiekol väzeň. Nieкто ukradol Mariine auto, nevedelo sa, či aj niečo iné, a postrelil ju puškou jej manžela. Podľa správy v novinách išiel jej manžel Arduš kvôli tomu na výsluch.

„Má nepriestrelné alibi,“ povedal otec. „Už viac ani nemôže byť, keď bol v čase trestného činu vo väzení. Myslíš, že sa z toho Marie dostane?“

Matka odvetila: „Prečo ťa to tak zaujíma?“

„Pozri,“ povedal otec, „ja mám nejakú Marie Cardallovú v paži, len sa snažím

udržať rozhovor.“

Na Ardusa Cardalla padlo podozrenie, lebo bol nepriateľsky naladený voči svojej žene, ktorá ho udala a svedčila proti nemu na súde. Nepriateľsky naladený asi nie je to správne slovo. A bol presne ten typ, čo ťahá za nitky.

Marie Cardallová skontaktovala políciu, keď jej muž prišiel domov po práci a povedal jej, že možno pochoval malého nezvestného chlapca, kvôli ktorému bolo celé mesto hore nohami. Povedal jej, že dost' pravdepodobne pochoval Leonardsovie chlapca zaživa v betóne, keď zalieval základy nového kostola. Kým si to vraj všimol, bolo už neskoro, chlapec bol preč. Tak zalieval ďalej. Povedal Marie, že dúfa, že sa na celú vec nejako zabudne.

„A ona ho udala,“ povedal otec.

„Dobre urobila,“ odvetila na to matka.

„No, Ardus by asi nesúhlasil.“

„Preboha!“

„Ak si myslíš, že šla svedčiť kvôli tomu chlapcovi, tak si na veľkom omyle.“

„Tak prečo?“ odsekla matka.

„Porozmýšľaj, nie je to také zložité.“

Matka si odfrkla. „Nie, predpokladám, že asi *nie je*,“ povedala so špeciálnym dôrazom na „nie je“.

„Takže?“ nadviazal znovu otec. „Dostala sa z toho? Je pani Cardallová ešte medzi nami?“

„Čo myslíš?“

„Predpokladám, že je v pohode.“

„Ha-ha,“ zasmiala sa matka sarkasticky, „strašne vtipné.“

V tú noc ma strčila k nemu dozadu do auta a povedala, aby som ani nemukla. V tú noc jej povedal, že odchádza na služobnú cestu a asi sa nejaký čas neuvidia.

3. FORMÁLNA STRÁNKA

3.1. PÍSANIE VEĽKÝCH PÍSMEN

Dielo *Hnus: Ilustrovaný román* je po formálnej stránke špecifické písaním veľkého písma, ktoré autorka využíva vo veľkej miere. Keďže angličtina a slovenčina majú rozdielny systém písania veľkých písmen, patrilo rozhodovanie sa o prepise do slovenčiny medzi najväčšie úskalia tohto prekladu. Angličtina nemá striktné pravidlá pre použitie veľkých písmen, preto si autorka mohla dovoliť do veľkej miery svojvoľne využívať možnosti, ktoré jej angličtina dáva. V preklade do slovenčiny sa to odrazilo v niekoľkých prípadoch.

Prvým problémom sa stali viacslovné vlastné mená (jedná sa o miestne názvy, názvy podnikov, pomenovania osôb a pod.), keďže v originále sa nachádzajú na začiatku každého zo slov takmer výlučne veľké písmená, čo je pre slovenčinu atypické. Bolo potrebné prispôbiť prepis tak, aby v preklade nenastala kolízia s pravidlami slovenského pravopisu. Keďže pre písanie miestnych názvov, ako napríklad *Lucky Chief Motel*, existujú v slovenčine celkom jasné pravidlá, ponechala som v preklade veľké písmeno len prvého zo slov názvu: *Motel šťastia*. V názve *Black Cat Lumber* som vypustila z názvu spojenie *sklad dreva*, pretože tak dlhý názov by pôsobil neobratne, tzn. nepoužívam veľké písmená na začiatku slov. Zároveň toto spojenie ale používam v tesnej blízkosti názvu *U čiernej mačky*, aby sa význam nestratil. Pri pomenovaniach osôb, ako napríklad *Unfortunate Being*, alebo *Love Interest* som postupovala podľa pravidiel obrazného pomenovania osôb: „V obrazných pomenovaniach osôb so spojením prídavného mena s podstatným menom [...] veľké písmeno sa píše iba na začiatku celého pomenovania [...]. Tieto mená sa nechápu ako obdoba spojenia rodného mena a priezviska, ide o pomenovania osôb jedným menom.“⁹ Týmto spôsobom vzniklo *Nešťastné stvorenie* a *Objekt záujmu*.

Zvláštna situácia nastala pri pomenovaní automobilov typu *DeSoto* a *Rambler American*. V prípade značky *DeSoto* ide o sériový výrobok, malo by sa teda písať

9 Slovenská akadémia vied, Jazykový ústav Eudovíta Štúra, *Pravidlá slovenského pravopisu*. 3., upravené a doplnené vyd. (Bratislava: Veda, 2000).

malým písmenom. *DeSoto* však obsahuje veľké písmeno vnútri názvu, je derivované z vlastného mena. Vybrala som verziu *deSoto*, kde prvé malé písmeno naznačuje sériový produkt, veľké písmeno v strede som ponechala, pretože písanie veľkého písmena ovplyvňuje jednotlivé slová, *Soto* je však súčasťou názvu, nachádza sa v strede slova. Začiatkové písmená v *Rambler American* som nemenila, keďže sa nejedná o sériový produkt, ale názov značky.

Veľké písmo sa objavilo i v administratívnom štýle v prípade oficiálnych upozornení ako *DO NOT REMOVE (NEODSTRAŇUJTE)* a *VIOLATORS WILL BE PROSECUTED (PORUŠENIE SA TRESTÁ)*. Tu som zvolila ponechanie pôvodného veľkého písma, keďže je tento spôsob písania v slovenčine bežný.

V niekoľkých prípadoch použila autorka veľké písmo v snahe zdôrazniť emočne nabitú situáciu (strany 11, 15, atď). V slovenčine sa veľké písmo využíva hlavne v básňach, alebo v próze: „[...] aby si čitateľ uvedomil súvislosti medzi podobne znejúcimi alebo náhodnými spojeniami slov.“¹⁰ Tento spôsob zvýraznenia teda nie je pre slovenský text úplne prirodzený, je to však vhodný prostriedok na dodanie príslušného dôrazu pre danú situáciu. Rozhodla som sa teda v týchto prípadoch pôvodnú formálnu stránku textu zachovať.

3.2. ČLENENIE TEXTU A SKLADBA VIET

Vzhľadom na rozdiel medzi anglickým a slovenským textom som v situáciách, kde to bolo možné, ponechala interpunkciu i členenie textu ako je vyznačené v originále.

Skladba viet románu *Hnus* sa vo väčšine prípadov nelíši od typickej stavby anglickej vety. Autorka používa dva typy viet: dlhé súvetia alebo krátke vety. Tie som v prípade potreby spájala do dlhších viet, ktoré sú pre slovenčinu typickejšie, prípadne preskupovala jednotlivé prívlastky do poradia vhodného pre slovenčinu, a menila v rôznych kombináciach zamlčaný podmet, osobné zámeno, vlastné meno alebo iný typický status danej postavy.¹¹

10 Slovenská akadémia vied, Jazykový ústav Eudovíta Štúra, *Pravidlá slovenského pravopisu*. 3., *upravené a doplnené vyd.* (Bratislava: Veda, 2000).

11 Ján Findra, Gabriela Gotthardová-Štibraná, Jozef Jacko, Emil Tvrdoň, *Slovenský jazyk a sloh*,

V prípade súvetí som postupovala podobne, avšak som vety zvyčajne len preskupila do inej varianty. Mistrík hovorí o dlhých vetách: „Vety s dĺžkou od 4 do 10 slov nie sú svojou dĺžkou príznakové [...]. Od tohto rozpätia menšie a väčšie dĺžky sú štylisticky príznakové.“¹² Niekoľko súvetí malo obdobnú funkciu ako opakovanie slova *hnusný* v druhej kapitole. Predstavovali väčšinou citovo zafarbené výpovede autorky, ako napr. opis pána Harmonga v tej istej kapitole. V snahe zachovať tento efekt som v týchto prípadoch ponechala súvetia v pôvodnom tvare i dĺžke.

Autorka používa množstvo gerundií typických pre anglickú stavbu vety. Tie som zvyčajne nahrádzala prívlastkovými vetami spojkou *ktorý/á/é*, prípadne som vynechala slová, ktoré sa vo vetách originálu často vyskytovali dva i viackrát, ak nebol jasný zvýrazňovací zámer autorky pre ich použitie.

(Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983) 202-203.

12 Jozef Mistrík, *Štylistika slovenského jazyka*, (Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1977) 308.

4. ŠTYLISTICKÁ ROVINA

Štylistická stránka textu sa odvíja od toho, akým spôsobom autor chce dostať svoje myšlienky na papier, čím, samozrejme, ovplyvňuje i prekladateľovu činnosť. Prekladateľ je teda pred začiatkom samotného procesu prekladu povinný preskúmať autorovu štylistiku. Mistrík hovorí o štylistickom rozbere:

„Analýza čiže rozbor je istý spôsob výkladu textu. Je to proces jazykovo-štylistický. O analýze hovoríme pri skúmaní textu, keď sa berie viacej zreteľ na prostriedky, na formu vyjadrovania [...]. Pri analýze sa nesleduje zámer pochopiť zmysel textu, ale skôr zmysel použitých výrazových prostriedkov.“¹³

Z toho dôvodu som sa rozhodla analyzovať štylistickú rovinu podľa výrazových prostriedkov jednotlivých postáv. Zamerala som sa predovšetkým na postavu rozprávačky – Roberty a jazyk, ktorý používa v konkrétnych situáciach. Okrem nej skúmam i ďalšie tri postavy, ktoré sa v mojom úryvku nachádzajú: rodičov hlavnej postavy a jej priateľku Vicky Tallusovú.

4.1. ANALÝZA PODEĽA POSTÁV

Dielo *Hnus: Ilustrovaný román* je, čo sa týka štylistickej roviny, osobitě hlavne tým, že protagonistka príbehu je zároveň jeho autorkou, využíva teda v rozprávaní prvú osobu jednotného čísla. Jej špecifickou črtou je používanie skrytých významov, ktoré si čitateľ sprvu neuvedomuje, logicky však vyplývajú zo situácie. Jedným z týchto prípadov je Robertino formálne oslovenie jej rodičov, či sestry. Nepoužíva zdrobneniny, čo, samozrejme, vyplýva z jej neosobnému vzťahu k nim. Takéto drobné náznaky nie sú vždy úplne viditeľné, bolo teda potrebné sa na ne počas prekladu zvlášť sústrediť.

Keďže naratívna pasáž príbehu tvorí veľkú časť môjho prekladu, je na mieste

13 Jozef Mistrík, *Štylistika slovenského jazyka*, (Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1977) 37.

poznamenať, že v Robertinom spôsobe vyjadrovania sa okrem priamej reči nenachádzajú skrátené tvary, či dialektové príznaky, avšak rozprávačka používa veľké množstvo slangu. „Hranice medzi slangem a hovorovou angličtinou, ktorá již patří ke spisovné normě, jsou však velmi pohyblivé a neurčité.“¹⁴ Jej naratívny štýl sa teda dá považovať za spisovný s prvkami hovorovej angličtiny. Vo svojom slovenskom preklade som použila hovorovú formu spisovného jazyka, ktorá je v tomto prípade najvhodnejšia.

V priamej reči sa Robertin jazyk zhoduje s jazykom jej priateľky Vicky Tallusovej, ktorá patrí do rovnakej vekovej i spoločenskej vrstvy. Keďže ich spôsob vyjadrovania je podobný aj typickému vyjadrovaniu mladých v slovenčine, v mojom preklade priamej reči som zvolila hovorovú formu jazyka, ktorá je pre dialógy najprirodzenejšia, spolu s prvkami tínedžerského slangu. Jedným z príkladov slangu je sloveso *to narc* v druhej kapitole, ktoré som preložila ako *bonzovať*, resp. *nabonzovať*.

Podobne ako k jazyku Roberty či Vicky sa dá pristupovať i k postave Robertinho otca. Používa hovorovú formu jazyka, slang, dokonca vulgarizmy, či skrátené slovesné tvary, ktoré niekedy dokonca vynecháva, ako v prípade v piatej kapitole: “‘He said: ‘Marie Cardall. She going to make it?’”¹⁵ Hoci jeho reč patrí skôr do nespisovnej ako hovorej vrstvy jazyka, preložila som ju podobne ako v Robertinom a Vickynom prípade hovorovou slovenčinou, ktorá sa javí najvhodnejšia.

Od týchto troch postáv sa jazykom výrazne odlišuje Robertina pedantská matka, ktorá si veľmi potrpí na spisovný jazyk. Ten musí v jej prítomnosti používať i Roberta so sestrou Julie. Matkina priama reč sa v podstate obmedzuje len na opravovanie ostatných členov domácnosti v chybách v spisovnosti. Vďačným prípadom je situácia v štvrtej kapitole, kde Roberta objasňuje pôvod svojho vyjadrenia súhlasu. “The mother went insane if me or Julie said ‘yeah’, because only idiot said ‘yeah’. She wanted us to say ‘yes’ very clearly. Make the ‘s’ very clear. She did not want to be known as the mother of two idiots.”¹⁶ Vo svojom preklade som zvolila variantu *no-áno*, keďže vynechanie samohlásky *-á* v tomto prípade je typický jav pri vyjadrení súhlasu v hovorovej forme slovenčiny, ktorý korešponduje s touto variantou v angličtine.

14 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překladu*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 111.

15 Lynda Barry, *Cruddy: An Illustrated Novel*, (New York: Simon & Schuster, 2000) 26.

16 Lynda Barry, *Cruddy: An Illustrated Novel*, (New York: Simon & Schuster, 2000) 18.

4.2. PRVKY ADMINISTRATÍVNEHO ŠTÝLU

V texte sa vyskytujú špeciálne prípady administratívneho štýlu v podobe oficiálnych upozornení ako *DO NOT REMOVE* a *VIOLATORS WILL BE PROSECUTED*. „Pretože administratívny štýl sa realizuje iba v písomných jazykových prejavoch, funkčná perspektíva jeho vety má ustrnulú slovoslednú podobu.“¹⁷ Knittlová hovorí o administratívnom štýle: „Angličtina vyjadruje príkazy a zákazy vesmäs formou oznamovacích vety, využíva více modálnich sloves apod.“ V týchto prípadoch som použila vhodné krátke slovenské ekvivalenty: *NEODSTRANUJTE* a *PORUŠENIE SA TRESTÁ*.

4.3. OPAKOVANIE SLOV

K téme synonym v slovenčine sa Findra a kol. vyjadrujú nasledovne: „Požiadavka štylistickej disimilácie sa v jednotlivých štýloch uplatňuje nerovnako. Opakovanie výrazu sa však vo všeobecnosti považuje za slohovú neobratnosť.“¹⁸ V angličtine je opakovanie slov typickejšie ako v slovenčine, v prípadoch, keď sa to zo štylistického hľadiska žiadalo, som teda nahrádzala predovšetkým slovo *said* (*povedal*) v uvádzacích vetách k priamej reči vhodným slovenským ekvivalentom, ako napríklad v otázkach slovami *pýtal sa*, *spýtal sa*, v odpovediach *odpovedal*, *odvetil*, pri opakovaní predchádzajúcej otázka *zopakoval* alebo pohrdanie výrazom *odfrkla si*.

Jednako sa však objavili prípady, keď som opakujúce sa slová ponechala vo svojom preklade bez zmeny na iné synonymum. „Aj v umeleckom štýle, ktorý je na opakovanie najcitlivejší, sa môže využívať návratnosť výrazu [...]. O takéto zámerné, funkčné opakovanie ide aj v rečníckych prejavoch.“¹⁹ Autorka opakovaním slov zámerné zvýraznila výpoveď, hlavne v emocionálne nabitých situáciach. Tak tomu bolo napríklad hneď na začiatku druhej kapitoly, ktorá sa začína Robertiným opisom prostredia, z ktorého pochádza. Opakovane použila prívlastok pomocou slova *hnusný*,

17 Jozef Mistrík, *Štylistika slovenského jazyka*, (Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1977) 171.

18 Ján Findra, Gabriela Gotthardová-Štibraná, Jozef Jacko, Emil Tvrdoň, *Slovenský jazyk a sloh*, (Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983) 331.

19 Ján Findra, Gabriela Gotthardová-Štibraná, Jozef Jacko, Emil Tvrdoň, *Slovenský jazyk a sloh*, (Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983) 331.

ktoré som sa v slovenskom preklade nesnažila nahradiť inými synonymami. Z Robertinho rozpoloženia je jasné, že autorka ho použila zámerne ako príznakový prvok, aby ním zdôraznila, v akej nálade Roberta píše svoju knihu.

Súvislosť so slovom *hnusný* sa prejavuje i v situácii, kde Roberta hľadá na podlahu v kuchyni, keď na ňu kričí matka. Tu sa znovu nachádza prívlastok pomocou slova *crud*, ktoré sa nedá preložiť ako *špina*, pretože ho autorka použila metaforicky. Pri verzii *špina* by stratilo nie len svoj význam, ale i zafarbenie, slovo *hnus* zase vyjadruje pocit, nie opis, a preto som použila verziu s podstatným menom *humus*.

4.4.DVOJPOHLAVNOSŤ

Angličtina a slovenčina sa nezhodujú v rozvinutosti gramatických kategórií, ako napríklad gramatický rod²⁰, čo sa v našom príbehu odráža v situácii, keď sa dozvedáme, že Robertu jej otec oslovuje ako chlapca. Angličtina dovoľuje autorke použiť obe varianty bez zmeny slovesného rodu, čím sa výraz stáva divergentným²¹, kdežto v slovenčine je to nemožné. V slovenčine bolo teda potrebné rozlíšiť rody, čím nastal rozdiel medzi pôvodným textom a prekladom: *Myslel som, že jedia len ovocie, odvetila som*. Táto skutočnosť sa potom odrazila i pri preklade mena psíka Keksíka, ktorý je síce ženského pohlavia, ale vybraný preklad mena je vhodný z dôvodu korešpondovania s dvojitým pohlavím Roberty.

20 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překlada*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 92.

21 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překlada*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 15.

5. LEXIKÁLNA ROVINA

Knittlová hovorí o metodológii použitej pri analýze a popise lexikálnych jednotiek: „[...] musí rozlišovať predovšetkým spisovné od nespisovného, bežnou slovní zásobu od odbornej, centrum od periférie a prihližet k funkčne stylovému zamereňiu popisovaného materiálu.“²² Lexikálny ráz textu udáva v románe *Hnus* predovšetkým rozprávačka Roberta. Na jej prejav má hlavný vplyv skutočnosť, že je práve v tínedžerskom veku, ktorého typickým vyjadrovacím prostriedkom je slang: „Slang sa [...] realizuje na gramatickej a zvukovej podobe živej hovorovej reči, nemá osobitú gramatiku a fonetiku. Je to iba osobitný slovník hovorového štýlu.“²³

Pri niektorých slangových výrazoch bolo zložité ich pochopiť a pre mnohé z nich neexistujú v slovenčine vhodné ekvivalenty. Popovič hovorí o takýchto situáciách: „Pojem textovej ekvivalencie treba [...] špecifikovať ako štylistickú ekvivalenciu. [...] Keďže výrazová štruktúra sa z jazyka a témy originálu do jazyka a témy prekladu neprenáša bez ‚obetí‘, cestou priamej bezprostrednej adekvácie, treba rátať s istými posunmi.“²⁴ Tieto prípady som riešila buď opisným spôsobom, alebo som si vybrala jeden užší a zároveň najvhodnejší význam tohto slova, či spojenia.

Hoci obdobie, v ktorom sa príbeh odohráva, predstavuje koniec 60. a začiatok 70. rokov minulého storočia, lexikálna zložka ostáva bez zmeny oproti dnešnej angličtine. Dôvodom je fakt, že román *Hnus* vznikol na prelome 20. a 21. storočia, autorka teda použila súčasnú angličtinu vrátane slovnej zásoby, ktorá sa využíva dnes.

V príbehu sa nachádza slovná zásoba z mäsiarskeho a vojenského prostredia. Vďaka obdobiu, v ktorom sa príbeh odohráva, bolo v niekoľkých prípadoch potrebné zoznámiť sa aj s kultúrou hippies, ktorá sa však len minimálnou mierou odráža v jazyku románu.

22 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překlada*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 33.

23 Jozef Mistrík, *Štylistika slovenského jazyka*, (Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1977) 217.

24 Anton Popovič, *Poetika umeleckého prekladu: Proces a text*, (Bratislava: Tatran, 1971) 71.

5.1. LEXIKÁLNA EKVIVALENCIA

Ekvivalencia je základným problémom, ktorý musí prekladateľ riešiť pri preklade. Či už ide o gramatickú, pragmatickú, či lexikálnu ekvivalenciu, jeho úlohou je zachovať preklad čo najvernejšie originálu, zároveň ho však do určitej miery musí prispôbiť potrebám cieľového jazyka. Podľa Knittlovej existujú tri základné typy ekvivalencie: úplné (absolútne), čiastočné a nulové.²⁵ Najfrekvencovanejšie z nich sú čiastočné, pretože sa sčasti líšia v oblasti „formální, významovú denotační, významovú konotační, pragmatické, nebo v jejich kombináciích.“²⁶

Čiastočné ekvivalenty sa zároveň prejavujú i po formálnej stránke, keďže angličtina a slovenčina sa odlišujú hlavne tým, že angličtina oveľa častejšie využíva viacslovné pomenovania, na druhej strane slovenčina (podobne ako čeština) má ako syntetický flexívny jazyk viac výrazov jednoslovných.²⁷ Tento fakt sa odrazil napríklad v názve obchodu *Ye Olde Curiosity Shoppe*, ktorý som do slovenčiny preložila ako *Starožitníctvo*. Anglická verzia je vďaka svojej viacslovnosti explicitnejšia, vyjadruje viac informácií, v tomto prípade je vyjadrený význam slova *zaujímavosť*, či *zvláštnosť*, ktorý v slovenskom názve chýba. Prekladať ho dodatočne by predstavovalo vytvoriť neprakticky dlhý názov, ponechala som teda zaužívaný slovenský ekvivalent. Názov zároveň odkazuje na Dickensovo dielo *The Old Curiosity Shop*. *Ye Olde Curiosity Shoppe* má formu zastaralého jazyka, malo by teda niesť i význam starobylosti a dôstojnosti. Preklad tohto diela do slovenčiny vznikol v roku 1952, pričom názov bol preložený ako *Starožitnícky sklep*, ktorý síce nesie atribút starobylosti, ale na úkor dôstojnosti, keďže slovo *sklep* vyvolá v dnešnom čitateľovi predstavu pivnice. Do slovenčiny modifikovaný český preklad názvu, ktorý znie *Starožitníkův krám*, by znel rovnako nevhodne, keďže slovo *krám* má v slovenčine pejoratívny význam. Rozhodla som sa teda pre krátky a vlastný názov *Starožitníctvo*.

25 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překlada*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 33.

26 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překlada*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 33.

27 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překlada*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 36.

5.2. NÁZOV DIELA

Podľa Levého existujú dva typy knižných titulov: 1. „název popisný, čisto sdělovací, udáva přímo téma knihy, zpravidla tím, že jmenuje hlavní osobu a často i literární druh,“ a 2. „název symbolizující, zkratkový, udává téma, problematiku nebo atmosféru díla zkratkou, typizujícím symbolem, který není popisem, ale obraznou transpozicí tématu.“²⁸ Názov diela *Hnus* je teda akýmsi hybridom týchto dvoch typov: na jednej strane je to skratkový, symbolizujúci názov (*Hnus*), na druhej strane zároveň pomenúva literárny druh (*Ilustrovaný román*). Riadila som sa tým, čo hovorí Popovič o preklade názvu: „Posun pri prekladaní knižného titulu sám osebe už obsahuje sémanticko-štylistické inštrukcie pre príjemcu, ktoré môže očakávať v priebehu realizácie textu.“²⁹

V druhej kapitole sa názov niekoľkokrát opakuje v Robertinom rozčúlenom opise svojho okolia. Význam slova *cruddy* som objavila len v tvare podstatného mena *crud*, ktorého slovenským ekvivalentom je slovo *špina*. Prídavné meno *špinavý* však patrí skôr k bezpríznačným, preto som použila iné synonymum, a slovo *cruddy* som v tomto prípade preložila ako *hnusný*. V názve však prídavné meno v slovenčine znie neprirodzene, vrátila som sa teda k tvaru podstatného mena derivovaného však už zo slova *hnusný*. Pôvodným návrhom bolo slovo *hnusoba*, to však znie neadekvátne vzhľadom na jeho kolokačný význam, používa sa totiž v opise osôb. Nakoniec som sa teda rozhodla pre variantu *hnus*, ktorá znie v danom význame najvhodnejšie. Podtitul *Ilustrovaný román* som ponechala doslovne preložený.

5.3. VLASTNÉ MENÁ, PREZÝVKY

V diele sa nachádza niekoľko vlastných osobných mien, ktoré som väčšinou ponechala v pôvodnom znení, keďže nenesú žiaden špecifický význam. Ženské priezviská som prispôsobila slovenským pravidlám prepisu.³⁰

Podľa Levého možno vlastné meno preložiť, ak má hodnotu len významovú.³¹

28 Jiří Levý, *Umění překlada*, (Praha: Panorama, 1983) 153-154.

29 Anton Popovič, *Poetika umeleckého prekladu: Proces a text*, (Bratislava: Tatran, 1971) 88.

30 Slovenská akadémia vied, Jazykový ústav Eudovíta Štúra, *Pravidlá slovenského pravopisu*. 3., upravené a doplnené vyd. (Bratislava: Veda, 2000) 73-74.

31 Jiří Levý, *Umění překlada*, (Praha: Panorama, 1983) 116.

Do tohto pojmu teda zapadá meno psíka *Cookie*, ktoré som preložila ako *Keksík*. Pôvodne som váhala medzi týmto a verziou *Sušienka*, toto meno je však pre domáceho miláčika príliš dlhé a skracovaním som nedosiahla vhodnej verzie. Nakoniec som teda (s ohľadom na morfológickú a sémantickú rovinu) zvolila meno *Keksík*.

V texte sa vyskytujú i prezývky, ktoré, samozrejme, nesú určitý význam, ako napríklad *Old Red*, *Old Dad* a *Love Interest*, preto som ich preložila, podobne ako vlastné mená, s významovou hodnotou. *Old Red* a *Old Dad* majú spoločnú významovú črtu v podobe adjektíva *Old*. Ich použitie sa však líši. Prvé z nich som preložila ako *Ohnivák*, odkazuje totiž pravdepodobne na farbu vlasov, resp. ochlpenia, ktorá síce nie je v románe spomenutá, každopádne, môže odkazovať len na špecifickú červenú farbu na ľudskom tele, pričom najpravdepodobnejším nositeľom tohto atribútu sú vlasy. Toto prídavné meno odkazuje aj na ďalšiu kolokáciu *vták ohnivák*, čo zase predstavuje spojenie s jeho zvykom nešatiť sa. *Old* som v tomto prípade nepreložila, pretože nenesie význam staroby. Pri prezývke *Old Dad* umožňuje anglicky presnejšie významovo nešpecifikovaná forma použiť dve verzie: *starký* a *staryý*. Prvá z nich je využitá v prípade, keď Robertin otec svojho otca oslovuje, resp. s ním priamo hovorí na vyjadrenie úcty, či familiárnosti, druhú v prípadoch, keď nie je pomenovávaná postava prítomná, predovšetkým v situáciách hnevu. *Love Interest* som preložila ako *Objekt lásky*, pretože má podobný koncept ako *objekt záujmu*, častá kolokácia v slovenčine. Poslednou prezývkou je *Unfortunate Being*, ktorú som preložila ako *Nešťastné stvorenie*, keďže má pomenovávať jednu z dvoch osobností Roberty. V tomto prípade teda nie je dôraz kladený na ich existenciu, ale na ich zosobnenie, keďže Roberta samu seba vidí ako dve osobnosti.

Názov alkoholického nápoja *Treštihlav* bol vytvorený skladaním za pomoci vloženia samohlásky *-i-*, čo je typický postup vytvárania zložených slov v slovenčine.³² Hoci slovo *trešťať* nie je priamym synonymom anglického výrazu *pop*, ktoré pomenúva *prasknutie*, v slovenčine je zaužívanou kolokáciou *trešťať v hlave*, použila som teda spojenie slov *trešťať* a *hlava*, aby som dosiahla efektívneho a ľahko zapamätateľného názvu.

Zároveň bolo treba uplatňovať pravidlá pre skloňovanie cudzích mien, ktoré

32 Ján Findra, Gabriela Gotthardová-Štibraná, Jozef Jacko, Emil Tvrdoň, *Slovenský jazyk a sloh*, (Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983) 151.

neboli preložené, čo sa prejavilo v prípade mien *Clyde* a *Mike*. Obe končia na samohlásku *-e*, v takom prípade sa ponecháva celé meno ako koreň slova a k nemu sa následne pripojí prípona daného pádu³³, v našom prípade akuzatívu: *Clyde-a* a *Mike-a*.

5.4. MIESTNE NÁZVY

V texte sa nachádza niekoľko miestnych názvov. *Lucky Chief Motel* je v Amerike zažitým pojmom, slovo *chief* v ňom nemá špecifický význam, a tak som ho preložila ako *Motel šťastia*. Okrem toho sa v diele nachádzajú i názvy nemocníc *Veterans* a *St. Martha*, ktoré som preložila doslovne ako *Veteráni* a *Svätá Marta*. V názve *Black Cat Lumber* som vypustila v slovenčine spojenie *sklad dreva*, pretože tak dlhý názov by pôsobil neobratne, tzn. nepoužívam kapitálky na začiatku slov. Zároveň toto spojenie ale používam v tesnej blízkosti názvu *U čiernej mačky*, aby sa význam nestratil.

5.5. EXPRESÍVNE VÝRAZY

Knittlová opisuje citoslovčia ako konvenčné symboly ľudských citov, ktoré majú silný emocionálny význam.³⁴ V texte sa vyskytujú i primárne citoslovčia ako *uh-huh*, ktoré som preložila slovenským ekvivalentom *uhm*, a sekundárne, čo sú v podstate slová a slovné spojenia s funkciou citoslovcí, ako sakrálne výrazy *for god's sake* (*preboha*), ktoré zvyrazňujú naliehavosť celej situácie. K rovnakej skupine patria i výrazy s negatívnym významom, ktoré majú navyše intenzifikačnú funkciu.³⁵ Medzi ne patrí i slovo *dag*, ktoré je synonymom výrazu *the hell*. Najvhodnejšou verziou ich prekladu je výraz *dočerta*.

Okrem toho v ňom nájdeme, napr. v druhej kapitole, i onomatopoeje napodobňujúce zvuky, ktoré som preložila slovesným tvarom *húkať*.

Inou skupinou sú vulgarizmy, ktoré patria medzi *tabu* slová. Záleží však,

33 Slovenská akadémia vied, Jazykový ústav Ľudovíta Štúra, *Pravidlá slovenského pravopisu. 3., upravené a doplnené vyd.* (Bratislava: Veda, 2000).

34 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překladu*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 63.

35 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překladu*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 63-64.

samozrejme, na dobe a spoločnosti, čo je kedy považované za dovolené a čo zakázané.³⁶ Slovenčina disponuje veľkým množstvom vulgarizmov a ich synonym rôznych stupňov emocionálneho zafarbenia, ktoré sa používajú často i v bežnej reči. Preklad vulgarizmu z cudzieho jazyka teda závisí od mnohých aspektov: situácia, postava, ktorá ho použije, a pod. Preto bolo pri preklade potrebné postupovať opatrne a obyčajne som volila neutrálnejší výraz, ktorý zároveň vhodne zapadal do kontextu a reči danej postavy. Jediný prípad, kedy som použila aj v preklade vulgarizmus, bolo v poslednej kapitole sloveso *obsrať*. Zvolila som túto formu, pretože v slovenčine patrí toto sloveso medzi hrubé slová, ktoré sa používajú vo veľmi negatívne nabitých výpovediach, čo vyhovovalo mojej situácii.

5.6. SKRATKY

V texte sa nachádzajú dva druhy skratiek: oficiálne skratky, ktoré sú v Amerike zaužívané a skratky, ktoré si vymyslela autorka.

Vymyslenú skratku *R(ising) S(tab) (of the) U(nfelt) N(eedle)* (*Bodnutie Nevšimnutej Stúpajúcej Ihly*) som preložila, pretože je i tak vzápätí vysvetlená plným názvom a rovnako použila prvé písmená na jej vytvorenie v slovenčine. Knittlová hovorí o preklade oficiálnych akronym nasledovne: „Překladatelsky nutno [toto] řešit opisem, parafrází. Doslovný překlad je nemožný.“³⁷ Preto som skratku *USN* preložila a použila jej plné znenie *americké vojenské námorníctvo*. Podobne som postupovala i pri skratke *USDA*. Použila som všeobecnejší pojem a slovnú hračku vytvorila na základe fonetickej podobnosti dvojicou *ciacha* a *cajk*, ktorá zároveň pomáha vykresliť aj postavu Robertinej matky.

36 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překladu*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 65.

37 Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překladu*, (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000) 160.

ZÁVER

Proces prekladu úryvku z knihy *Hnus: Ilustrovaný román* predstavoval niekoľko fáz: prečítanie celého diela, následné naštudovanie vybraného úryvku a jeho interpretáciu. Problémy v praktickej časti spôsobovali predovšetkým dve dejové línie príbehu, ktoré sa z veľkej časti nestretávajú, každopádne, ovplyvňujú sa a v istých prípadoch i prelínajú. Množstvo času bolo potrebné stráviť prekladom vlastných mien, či slovných hračiek. Cieľom tejto práce bolo vytvoriť preklad, ktorému nechýba výrazová autentickosť ani potrebná expresivita originálu, čiže celistvý preklad, ktorý je verný svojej predlohe po formálnej i obsahovej stránke, sprostredkovať jednotlivé odlišnosti medzi angličtinou a slovenčinou, i americkými a slovenskými reáliami či konkrétne významové jednotky čitateľovi čo najzrozumiteľnejšie.

Na praktickú časť mojej práce priamo nadväzuje teoretická, ktorej prvá časť je z praktického hľadiska uvedená už pred samotným prekladom. Pre jeho lepšie pochopenie je predstavená autorka a jej ďalšia tvorba, a z dôvodu dĺžky pôvodného textu, ktorá zďaleka prevyšuje obsah tejto práce i skrátený obsah diela. Praktická časť pokračuje za prekladom kapitolou venovanou formálnej stránke textu, konkrétne písaniu veľkých písmen a členeniu textu. Rozdiely medzi angličtinou a slovenčinou v prípade veľkých písmen sú riešené v súlade s pravidlami slovenského pravopisu, ktoré nedávajú autorovi toľkú slobodu, ako v angličtine. Špecifickým problémom bolo písanie veľkých písmen vo viacslovných vlastných menách miestneho charakteru, či prezývok, kde som sa riadila pravidlom písania prvého zo slov pomenovania veľkým písmom, ostatné som zmenila na malé.

Teoretická časť práce sa ale v najväčšej miere venuje rozobratiu štylistickej a lexikálnej roviny textu, keďže tieto sa v predlohe prejavili najvýraznejšie. Ponúka všeobecný úvod k obom rovinám a pri sporných miestach sa im venuje v hlbšom kontexte v jednotlivých podkapitolách. Kapitola o štylistike ponúka rozbor reči jednotlivých postáv, vďaka ktorej bola zvolená pri preklade hovorová forma slovenčiny, ktorá je bežne používaná analogicky s použitou anglickou spisovnou formou s hovorovými prvkami, ako je slang. Zvláštnosťou autorky je výrazná expresivita, ktorá sa prejavuje mimo iného i v častom opakovaní slov, takéto prípady som v rámci jej zachovania ponechala napriek faktu, že opakovanie slov v slovenčine predstavuje

zvyčajne štylistický nedostatok.

Kapitola o lexikálnej rovine textu sa zaoberá použitím slangu a riešením lexikálnej ekvivalencie, ktorá sa zvlášť prejavila pri odkaze na Dickensov román *The Old Curiosity Shop*. Zvolená jednoduchá verzia *Starožitníctvo* sa vyhýba použitiu pôvodného prekladu *Starožitnícky sklep* a *Starožitníkov krám* dôvodu, aby sa zamedzilo zmätku slovenského čitateľa, ktorý by mohol mať prípadný problém s pochopením slov *sklep* a *krám*. Jednotlivé prekladateľské postupy, ktoré boli použité, som ilustrovala na konkrétnych príkladoch, predovšetkým v kapitole o preklade vlastných mien a miestnych názvov, či prezývok. V podkapitole o expresivite sa zaoberám vulgarizmami, kde volím v preklade iba v jednom prípade hrubé slovo, ktoré zapadá do kontextu a reči danej postavy. Skratky, ktoré boli v diele použité, predstavovali zvláštny problém z dôvodu, že v slovenčine ich ekvivalent neexistuje, bolo potrebné ich dodatočne interpretovať plným prekladom.

Za prínos tejto práce pokladám vyvrátenie názoru, že slovenčina nemá dostatočné možnosti prevodu expresívnych a hovorových textov, pretože preklad dokazuje, že slovenčina potrebné štýlotvorné prostriedky a zásobu má. Pri jeho rozbere som použila vhodné množstvo prekladovej a teoretickej literatúry.

RESUMÉ

The aim of this bachelor thesis was to do the translation of the extract of the novel *Cruddy: An Illustrated Novel* by Lynda Barry and the analysis of the translation.

This work consists of two parts divided into five chapters. The chapter two represents practical part and contains the Slovak translation of the extract. It tells a story of Roberta Rohbeson, the 16-year-old girl with quite a dark past, who writes the autobiography. The plot is divided into two storylines: one of them revolves around the events from five years ago, when Roberta traveled with her father through the USA and killed him in the end. The other storyline is set in the time of writing of the book. Roberta is a teenager now and wants to finally tell somebody the story from five years ago. She befriends an extravagant girl Vicky Talluso and starts a new adventurous life.

The theoretical part contains the first chapter with the introduction of the author of the story Lynda Barry and her work and it is followed by the summary of the whole story of the book. After the practical part it continues with the formal unique aspects of the story and the theoretical analysis of the extract from the stylistic and lexical point of view.

In the introduction chapter I justify the importance of loyalty to the original work and of the equivalence in the process of translation. I also state that the examined problem is highlighted by italics.

The chapter of the specific features of the text examines the formal aspects of the story. It contains the explanation for the dealing with the formal differences between English and Slovak grammar, such as writing of the capitals.

The following parts of the theoretical part examine the translation from the stylistic and lexicological aspects.

The first part includes the basic theoretical analysis of the stylistic aspect. The main part of the stylistic analysis presents the analysis of the characters of the story and how they use the language. It focuses on the protagonist of the story and her narrative

style, her mother, father and Vicky Talluso, who appear in the the story in the dialogues. Roberta uses first person narrative style. The best choice for the Slovak translation of the language of Roberta, her father and Vicky is the colloquial form of the standard language. The mother uses strictly standard language. The analysis also mentions the administrative styles used in the extract that were translated into the Slovak equivalents. The stylistic problem of the repeating of the words in the reporting clauses is solved with the Slovak synonyms. On the other hand, in the cases where the author deliberately uses the repeating of the word *cruddy* the same principle is used in the translation.

The most extensive part of the analysis was done in the chapter concerning the lexical analysis of the text. The main problems of the translation were represented by slang and the slang expressions. The next subhead of the chapter is dedicated to the title of the story and the complicated way it was created. The next subhead focuses on the proper nouns of the story and the nicknames created by the author. Furthermore, it also deals with the names of the places and mentions the reference to Charles Dickens in the story. The use of the interjections and vulgarisms and the differences in their usage in the English and Slovak languages is explained and there is also the explanation of the dealing with the acronyms used in the original version.

The conclusion sums up the process of the translation and the difficulties of the translation of the divided storylines, proper nouns and acronyms. It also claims that I used appropriate amount of the theoretical literature to support my translation procedure.

ANOTÁCIA

Meno a priezvisko autora	Renáta Foltanovičová
Názov katedry a fakulty	Katedra anglistiky a amerikanistiky, FF UP
Názov bakalárskej práce	Preklad úryvku z románu <i>Cruddy: An Illustrated Novel</i> od Lyndy Barryovej a jeho analýza
Vedúci práce	Mgr. Robert Hýsek
Počet strán	47
Počet príloh	1 kópia originálneho textu úryvku románu <i>Cruddy: An Illustrated Novel</i>
Rok obhajoby	2011
Kľúčové slová	Preklad, analýza, Lynda Barryová
Jazyk práce	Slovenčina
Charakteristika	Táto práca obsahu preklad úryvku z románu <i>Cruddy: An Illustrated Novel</i> od Lyndy Barryovej a jeho analýzu, ktorá zahŕňa stylistické, syntaktické, lexikologické a morfológické hľadisko
Author	Renáta Foltanovičová
Department	Department of English and American Studies, FF UP
Title	The translation of the extract from the novel <i>Cruddy: An Illustrated Novel</i> by Lynda Barry and its analysis
Supervisor	Mgr. Robert Hýsek
Number of pages	47
Number of appendices	1 copy of the original text of the extract from <i>Cruddy: An Illustrated Novel</i>
Year of presentation	2011
Key words	Translation, analysis, Lynda Barry
Language	Slovak
Characteristics	This bachelor thesis includes the translation of the extract from the the novel <i>Cruddy: An Illustrated Novel</i> by Lynda Barry and its analysis which includes the stylistic, syntactic, lexicological and morphological aspect.

BIBLIOGRAFIA

BARRY, Lynda. *Cruddy: An Illustrated Novel*. 2. vydanie. New York: Simon & Schuster, 2000. 305s.

FINDRA, Ján, et al. *Slovenský jazyk a sloh*. 1. vydanie. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983. 426s.

KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi prekladu*. 2. vydanie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000. 215s.

LEVÝ, Jiří. *Umění prekladu*. 2. dopl. vydanie. Praha: Panorama 1, 1983. 386s.

MISTRÍK, Jozef. *Štylistika slovenského jazyka*. 2. vydanie. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1977. 456s.

NEWMARK, Peter. *A Textbook of Translation*. 1. vydanie. New York: Prentice Hall, 1988. 304s.

POPOVIČ, Anton. *Poetika umeleckého prekladu: proces a text*. 1. vydanie. Bratislava : Tatran, 1971. 166s.

Slovenská akadémia vied, Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra. *Pravidlá slovenského pravopisu*. 3. upravené a doplnené vydanie. Bratislava: Veda, 2000.

URL: <<http://www.juls.savba.sk/publications/psp.html>>

Slovníky

ANDRIČÍK, Marián – GREŠTY, Jonathan. *Anglicko-slovenský, slovensko-anglický slovník*. 1. vydanie. Košice: PezoltPVD, 2009. 1376s.

HARAKSIMOVÁ, Erna – MOKRÁ, Rita – SMRČINOVÁ, Dagmar. *Anglicko-slovenský/Slovensko-anglický slovník*. 1. vydanie. Praha: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, 2005. 896s.

Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. Usporiadal a do tlače pripravil Sally Wehmeier. 7. vydanie. Oxford: Oxford University Press, 1997. 1780s.

Oxford Idioms Dictionary for Learners of English. 2. vydanie. Oxford: Oxford University Press, 2006. 470s.

Wazzup? Slovník slangu a hovorovej angličtiny. 1. vydanie. Bratislava: Lingea, 2008. 237s.

Internetové zdroje

CHUTE, Hillary. "Lynda Barry [CARTOONIST]", November/December 2008
<http://www.believmag.com/issues/200811/?read=interview_barry>.

BELL, Heidi. "'Cruddy' by Lynda Barry", 3 January 2000
<<http://www.salon.com/books/review/2000/01/13/barry/index.html>>.